

Anonymizovaná verze

Překlad

C-337/20 - 1

Věc C-337/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

23. července 2020

Předkládající soud:

Cour de cassation (Kasační soud, Francie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

16. července 2020

Navrhovatelé:

DM

LR

Odpůrkyně:

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM)

[OMISSIS]

ROZSUDEK COUR DE CASSATION, CHAMBRE COMMERCIALE, FINANCIÈRE ET ÉCONOMIQUE (Kasační soud, senát pro věci obchodní, finanční a hospodářské, Francie) ze dne 16. července 2020

v řízení o kasačním opravném prostředku podaném

1°/ DM, bytem [OMISSIS] La Ciotat,

2°/ LR, bytem [OMISSIS] Cassis,

proti rozsudku ze dne 6. dubna 2017 cour d'appel d'Aix-en-Provence (odvolací soud v Aix-en-Provence, Francie) [OMISSIS] v rámci sporu mezi uvedenými

osobami a caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes-Provence, se sídlem v [OMISSIS] Aix-en-Provence [OMISSIS],

odpůrkyní v řízení o kasačním opravném prostředku;

Navrhovatelé se na podporu svého kasačního opravného prostředku dovolávají dvou kasačních důvodů, které tvoří přílohu tohoto rozsudku.

[OMISSIS]

[OMISSIS] [poznámky týkající se řízení]

[S]enát pro věci obchodní, finanční a hospodářské Cour de cassation (Kasační soud) [OMISSIS] vydal po poradě uskutečněné v souladu se zákonem tento rozsudek.

Připomenutí skutkového stavu a řízení

1. Podle napadeného rozsudku (Aix-en-Provence, 6. dubna 2017) společnost caisse régionale de Crédit agricole mutuel Alpes Provence (dále jen „banka“) schválila dne 22. prosince 2008 ve prospěch společnosti Groupe centrale automobiles (dále jen „společnost GCA“), jejímž jednatelem byla DM, poskytnutí kontokorentního úvěru, za nějž se společně a nerozdílně zaručil LR. Poté, co banka tento kontokorentní úvěr zrušila, podala proti ručiteli žalobu na zaplacení, přičemž ručitel tvrdil, že banka porušila své povinnosti, když bez autorizace provedla bankovní převody ve prospěch třetích osob, a že pohledávka banky měla být snížena o částky těchto bankovních převodů.
2. Cour d'appel (odvolací soud) rozhodl, že jsou námitky LR nepřijatelné, přičemž uvedl, že na základě článku L.133–24 code monétaire et financier (měnový a finanční zákoník) měla společnost GCA zpochybnit sporné transakce v prekluzivní lhůtě třinácti měsíců, a i když tato lhůta mohla být přerušena e-mailly ze dne 3. března 2011, kterými jednatelka společnosti GCA požadovala informace o těchto transakcích, od tohoto data začala lhůta třinácti měsíců běžet znovu. Vzhledem k tomu, že sporné bankovní převody byly zpochybněny až návrhem ze dne 15. května 2013, cour d'appel (odvolací soud) z toho dovodil, že došlo k prekluzi.
3. Na podporu svého kasačního opravného prostředku proti tomuto rozsudku DM a LR tvrdí, že článek L.133-18 měnového a finančního zákoníku – který poskytuje nárok na okamžité vrácení částky neautorizovaných platebních transakcí, které uživatel bance oznámil – nebrání tomu, aby mohla být založena obecná smluvní odpovědnost banky, a to mimo jiné v případě porušení její povinnosti řádné péče, je-li předložen důkaz o škodě způsobené tímto porušením, a že když cour d'appel (odvolací soud) rozhodl v opačném smyslu, porušil tím článek 1147 code civil (občanský zákoník), ve znění předcházejícím znění vyplývajícím z ordonnance

du 10 février 2016 (nařízení ze dne 10. února 2016), a článek 1937 téhož zákoníku.

4. Vzhledem k tomu, že tento kasační důvod vznesl LR jakožto ručitel, je třeba upřesnit, že vedlejším dlužníkem čili „ručitelem za dluh je ten, kdo se věřiteli zaručí, že tento dluh splní, jestliže jej dlužník sám nesplní“ (článek 2288 občanského zákoníku). Článek 2313 první pododstavec občanského zákoníku stanoví, že „ručitel může vůči věřiteli uplatnit všechny námitky, které může uplatnit hlavní dlužník a které jsou dluhu vlastní“ a „zejména započtení toho, co věřitel dluží hlavnímu dlužníkovi“ [OMISSIS] [odkazy na vnitrostátní judikaturu]. Toto pravidlo se může uplatnit, pokud věřitel porušil své povinnosti vůči hlavnímu dlužníkovi, čímž byla založena jeho občanskoprávní odpovědnost a následkem toho jeho povinnost zaplatit uvedenému hlavnímu dlužníkovi náhradu škody.
5. Z článku 1147 občanského zákoníku vyplývá, že jakékoli nesplnění smluvní povinnosti, které způsobilo věřiteli škodu, zavazuje dlužníka k její náhradě. V judikatuře se uplatňuje zásada úplné náhrady škody, v jejímž rámci je třeba „uvést poškozeného do situace, v níž by se nacházel, kdyby nedošlo ke škodné události“ [OMISSIS] [odkazy na vnitrostátní judikaturu].
6. Článek L.133-18 měnového a finančního zákoníku, ve znění vyplýjícím z ordonnance n° 2009-866 du 15 juillet 2009 (nařízení č. 2009-866 ze dne 15. července 2009), kterým byl proveden článek 58 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu (dále jen „DSP1“) a článek 71 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, která ji bez obsahových změn nahradila, stanoví: „V případě neautorizované platební transakce, která byla uživatelem oznámena za podmínek stanovených v článku L.133-24, poskytovatel platebních služeb plátce okamžitě vrátí plátci částku ve výši neautorizované platební transakce a tam, kde to připadá v úvahu, platební účet, z něž byla částka odepsána, obnoví do stavu, v jakém by byl, kdyby k neautorizované platební transakci nedošlo.
Plátce a jeho poskytovatel platebních služeb se mohou smluvně dohodnout na další náhradě.“
7. Článek L.133-24 první pododstavec měnového a finančního zákoníku, ve znění vyplývajícím z týchž předpisů, stanoví: „Uživatel platebních služeb svému poskytovateli platebních služeb oznámí neautorizovanou či nesprávně provedenou platební transakci neprodleně a nejpozději v prekluzivní lhůtě třinácti měsíců ode dne odepsání částky z účtu; to neplatí v případě, kdy mu poskytovatel platebních služeb neposkytl nebo nezpřístupnil informace o dané platební transakci v souladu s kapitolou IV hlavou 1 knihy III.“
8. Podle výše zmíněného článku 58 [DSP1], nadepsaného „Oznámení o neautorizovaných nebo nesprávně provedených transakcích“, platí, že „uživatel

platebních služeb získá od poskytovatele platebních služeb nápravu pouze v případě, že svému poskytovateli platebních služeb neprodleně po zjištění a nejpozději do třinácti měsíců ode dne odepsání částky z účtu oznámí všechny neautorizované nebo nesprávně provedené platební transakce vedoucí ke vzniku nároku, včetně nároku podle článku 75; to neplatí v případě, kdy poskytovatel platebních služeb, kde to připadalo v úvahu, neposkytl nebo nezpřístupnil informace o dané platební transakci v souladu s hlavou III.“

9. Podle článku 60 DSP1, nadepsaného „Odpovědnost poskytovatele platebních služeb za neautorizované platební transakce“, platí:

„1. Aniž je dotčen článek 58, členské státy zajistí, aby v případě neautorizované platební transakce poskytovatel platebních služeb plátce okamžitě vrátil plátcovi částku ve výši neautorizované platební transakce a tam, kde to připadá v úvahu, platební účet, z něž byla částka odepsána, obnovil do stavu, v jakém by byl, kdyby k neautorizované platební transakci nedošlo.

2. Další finanční náhrada může být stanovena v souladu s právními předpisy, které se vztahují na smlouvu uzavřenou mezi plátcem a jeho poskytovatelem platebních služeb.“

10. Kasační opravný prostředek se týká vztahu mezi režimem odpovědnosti zavedeným výše uvedenými směrnici, které byly provedeny články L.133-18 a L.133-24 měnového a finančního zákoníku, a režimem obecné občanskoprávní smluvní odpovědnosti. Vystává zde zejména otázka, zda má režim odpovědnosti zavedený těmito směrnici výlučnou povahu; tyto směrnice v tomto ohledu nic neupřesňují.
11. Jelikož se zdá, že se Soudní dvůr Evropské unie k této otázce nevyjádřil, je třeba mu tuto otázku položit.

Z TĚCHTO DŮVODŮ Cour de cassation (Kasační soud):

s ohledem na článek 267 Smlouvy o fungování Evropské unie

Soudnímu dvoru Evropské unie předkládá žádost o rozhodnutí o následujících předběžných otázkách:

- 1) Musí být článek 58 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES, vykládán v tom smyslu, že pro neautorizované nebo nesprávně provedené platební transakce zavádí režim odpovědnosti poskytovatele platebních služeb, který vylučuje jakoukoli žalobu na náhradu škody ohledně týchž skutečností v rámci obecné občanskoprávní odpovědnosti založenou na tom, že tento poskytovatel porušil povinnosti uložené vnitrostátním právem, a to zejména v případě, kdy uživatel platebních služeb neoznámil neautorizovanou či nesprávně

provedenou platební transakci poskytovateli platebních služeb do třinácti měsíců ode dne odepsání částky z účtu.

2) V případě kladné odpovědi na první otázku: Brání tentýž článek tomu, aby se ručitel uživatele platebních služeb mohl za účelem zpochybnění výše zaručeného dluhu dovolávat ohledně týchž skutečností obecné občanskoprávní odpovědnosti poskytovatele platebních služeb, v jehož prospěch bylo ručení ujednáno?

[OMISSIS] [poznámky týkající se řízení]

DŮVODY KASAČNÍHO OPRAVNÉHO PROSTŘEDKU PŘIPOJENÉ k tomuto rozsudku

Důvody uplatněné [OMISSIS] za DM a LR

PRVNÍ DŮVOD KASAČNÍHO OPRAVNÉHO PROSTŘEDKU

[OMISSIS] [OMISSIS]

[OMISSIS] [OMISSIS] [popis prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícího ze spotřebitelského práva, který není pro předběžné otázky relevantní]

DRUHÝ DŮVOD KASAČNÍHO OPRAVNÉHO PROSTŘEDKU (podpůrně)

Napadenému potvrzujícímu rozsudku je vytykáno, že v něm bylo rozhodnuto, že námitky LR proti částkám převedených z účtu vedeného na jméno Groupe Central Automobiles ve prospěch různých společností jsou z důvodu prekluze nepřijatelné, a že v něm bylo z tohoto důvodu uloženo LR, aby zaplatil částku 96 019,36 eur navýšenou o úroky dle smluvní sazby po 26. březnu 2012, v rámci splnění jeho závazku ručit společně a nerozdílně za chod běžného účtu [OMISSIS] vedeného na jméno Groupe Central Automobiles;

Z DŮVODŮ, ŽE LR tvrdí, že banka provedením neautorizovaných bankovních převodů ve prospěch třetích společností porušila své povinnosti a pohledávka banky musí být o tyto inkasované částky snížena; naproti tomu Crédit Agricole tvrdí, že se jedná o námitku příslušející výhradně osobě hlavního dlužníka, kterou ručitel uplatnit nemůže, že výše její pohledávky byla s konečnou platností stanovena rozsudkem tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu, Francie) ze dne 23. října 2012 a že společnost SARL GCA každopádně s inkasními platbami souhlasila; soud prvního stupně správně uvedl, že se nejedná o námitku příslušející výhradně osobě dlužníka, ale o námitku, která je vlastní dluhu a kterou může ručitel vůči věřiteli uplatnit; na základě článku L.133-24 měnového a finančního zákoníku měla společnost SARL GCA možnost tyto transakce zpochybnit v prekluzivní lhůtě 13ti měsíců; i když mohla být tato lhůta přerušena e-maily ze dne 3. března 2011, jimiž jednatelka společnosti SARL GCA požádala o informace o těchto transakcích, od tohoto data začala běžet nová lhůta

v délce 13ti měsíců; ke zpochybnění sporných bankovních převodů přitom došlo až návrhem ze dne 15. května 2013, takže již došlo k prekluzi;

A Z DŮVODŮ PŘEVZATÝCH [ODVOLACÍM SOUDEM], ŽE LR podpůrně argumentuje tím, že společnost CGA, hlavní dlužník, má pohledávku, neboť tyto bankovní inkasní platby byly provedeny bez její autorizace; že až do roku 2011 byla FW svěřena kontrola účetnictví; že společnost Crédit Agricole porušila smlouvu tím, že bankovní převody provedla bez podepsaného příkazu či autorizace; LR vyzval banku k předložení všech účtů a k výpočtu zůstatku [dotčeného bankovního] účtu [OMISSIS] s přihlédnutím ke zrušeným inkasním platbám; LR vyčíslil výši těchto inkasovaných plateb na 94 123,26 eur; banka odpověděla, že se jedná o námitku příslušející výhradně osobě hlavního dlužníka, které se ručitel nemůže právoplatně dovolávat; tato argumentace není relevantní: LR se zaručil za kontokorentní úvěr na dotčeném bankovním účtu; námitka tudíž nepřísluší výhradně společnosti SARL GCA, ale vztahuje rovněž přímo na ručitele; naproti tomu banka Crédit Agricole správně uvádí, že hlavní dlužník nezpochybnil výši částek dlužených bance před tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu), který hlavnímu dlužníkovi uložil, aby zaplatil přečerpané částky, jež LR v současnosti zpochybňuje [OMISSIS]; LR se navíc dovolává ustanovení občanského zákoníku, ačkoliv se chod účtů řídí ustanoveními měnového a finančního zákoníku, konkrétně článkem L.133-25 a článkem [L.133-6, I]; uvedený zákoník neukládá, že k provedení inkasní platby z účtu musí být poskytnuta písemná autorizace; příslušné inkasní platby jsou uvedeny na výpisech z dotčeného účtu od roku 2008 ve prospěch společností ETRA FI, FLEX CALL, RF SOLUTION a AZUR CONSEIL; banka Crédit agricole na jednání předložila šeky vystavené účastnicí DM, která je jednatelkou společnosti GCA, ve prospěch společnosti RF SOLUTION ve stejné výši jako inkasní platby, jež LR v současné době zpochybňuje; po posledním šeku vystaveném dne 1. dubna 2009 byly tyto inkasní platby prováděny ve stejné výši a ve stejném měsíčním intervalu; i když v březnu 2011 začala DM bance prostřednictvím emailových zpráv klást otázky, není myslitelné, že by podnikatel nechal takové inkasní platby dále pokračovat, aniž o nich měl jakékoli pochybnosti; společnost GCA měla každopádně tyto transakce zpochybnit ve lhůtě 13ti měsíců stanovené v článku L.133-25 měnového a finančního zákoníku; námitky, které v současné době vznáší LR, jsou nepřijatelné z důvodu prekluze; navíc bance Crédit Agricole nebyly poskytnuty rozvahy společnosti GCA, na jejichž základě by mohlo být ověřeno, zda platby provedené ve prospěch společností údajně patřících jejich účetnímu nepředstavovaly odměny, které by byly odpočteny od nákladů této společnosti, čímž by se o stejnou částku snížil její obrat, přičemž tyto pochybnosti jsou podpořeny skutečností, že jestliže byly tyto inkasní platby provedeny ve prospěch společností patřících účetnímu FW, tento účetní nebyl za neoprávněné získání těchto částek stíhán; v důsledku těchto skutečností je prokázáno, že společnost GCA dala souhlas k inkasním platbám, jež LR v současné době zpochybňuje; návrh LR na započtení bude zamítnut a ručení bude zachováno; bude proto uloženo, aby LR zaplatil Caisse Régionale Agricole Mutuel Alpes Provence částku 96 019,39 eur navýšenou o úroky dle smluvní sazby po 26. březnu 2012, v rámci splnění jeho závazku ručit společně a nerozdílně za chod

běžného účtu [OMISSIS] vedeného na jméno společnosti SARL Groupe Central Automobiles;

1 °) ZATÍMCO článek L.133-18 měnového a finančního zákoníku – který poskytuje nárok na okamžité vrácení částky neautorizovaných platebních transakcí, které uživatel bance oznámil – nebrání tomu, aby mohla být založena smluvní odpovědnost banky, a to mimo jiné v případě porušení její ověřovací povinnosti, je-li předložen důkaz o škodě způsobené tímto porušením; cour d'appel (odvolací soud) porušil článek 1147 občanského zákoníku, který je na věc použitelný, nyní článek 1231-1 téhož občanského zákoníku, a článek 1937 občanského zákoníku tím, že rozhodl, že námitky LR proti částkám převedených z účtu vedeného na jméno Groupe Central Automobiles ve prospěch různých společností jsou z důvodu prekluze nepřijatelné a že se „LR dovolává ustanovení občanského zákoníku, ačkoliv se chod těchto účtů řídí ustanoveními měnového a finančního zákoníku“, když se LR mohl – bez ohledu na článek L.133-18 měnového a finančního zákoníku týkající se neautorizovaných platebních transakcí – dovolávat smluvní odpovědnosti banky.

[OMISSIS] [OMISSIS] [popis druhé a třetí části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejících z porušení procesních pravidel, které nejsou pro předběžné otázky relevantní]

PRACOVNÍ DOKUMENT